

FESTIVAL

Του Στέφανου Τσιτσόπουλου

Άγγελος Σπάρταλης Ο εcoloσσός της Ρόδου!

Σχεδόν κάθε χρονιά, ο Άγγελος Σπάρταλης είναι εκεί. Ο νικητής του Βραβείου Κοινού στο Rodos Ecofilms 2008, φέτος τον Ιούνιο επιστρέφει με το δεκάλεπτο animation «The Awesome Storm Man». Ο άνθρωπος, η τεχνολογία, η κοινωνία και οι μάχες για τον επαναπροσδιορισμό των σχέσεων με το περιβάλλον μας δίνουν την αφορμή για να του μιλήσουμε.

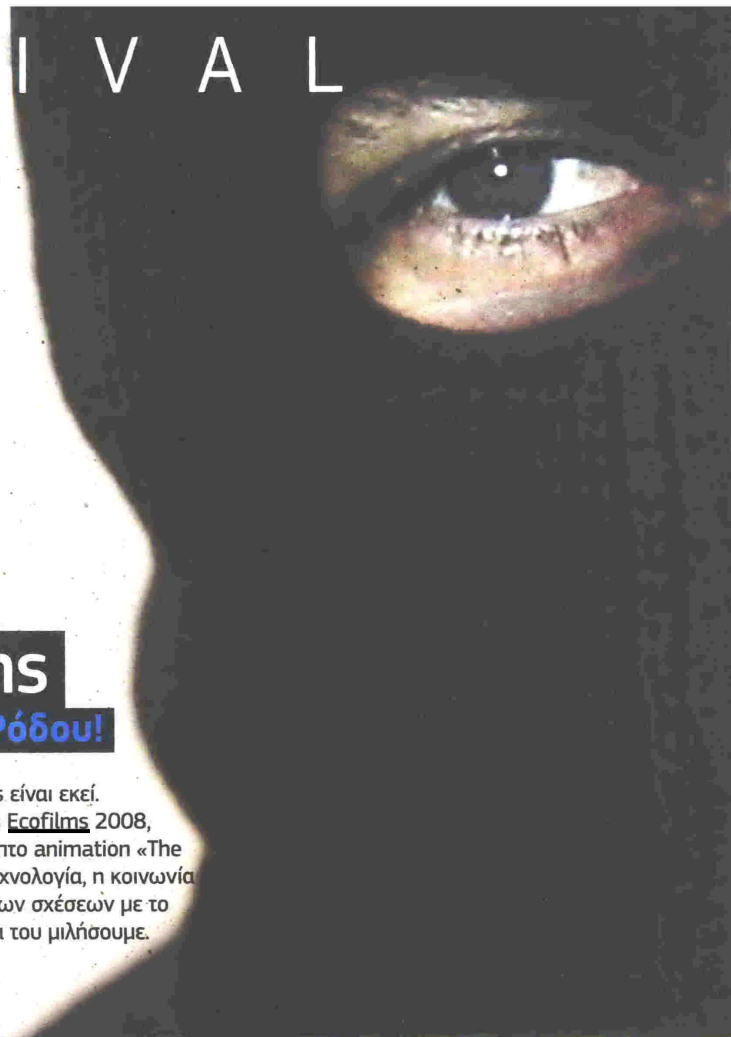
Δείχνεις να έχεις μια ιδιαίτερη σχέση με τη Ρόδο. Συμβαίνει γιατί το Rodos Ecofilms είναι ένα βήμα για να παρουσιάσεις τις δουλειές σου ή υπάρχει και κάποιος είδους συναισθηματική ταύτιση με το νησί; Στη Ρόδο έχω φίλους και συγγενείς και μια μακρινή καταγωγή: ο παππούς μου ήταν Αιγυπτιώτης από το Καστελόριζο. Έζησα στη Ρόδο τα πρώτα 2 χρόνια της ζωής μου και επέστρεψα πολύ αργότερα, το 1999, για να ζήσω εκεί άλλα πέντε συνεχόμενα χρόνια. Στη Ρόδο έμαθα ζωγραφική, ότι έμαθα τέλος πάντων. Τότε ήταν που κάναμε σημαντικά πολιτιστικά πράγματα με την Πόλυ Χατζημάρκου και τότε ξεκίνησα και το σινεμά, φτιάχνοντας και παρουσιάζοντας την πρώτη μου ταινία μικρού μήκους στο φεστιβάλ Ecofilms. Στη Ρόδο βρίσκονται τα περισσότερα και σημαντικότερα ζωγραφικά μου έργα και με το φεστιβάλ Ecofilms διατηρούμε από τότε μια σχέση πάθους κι αγάπης, να 'ναι καλά όλα τα τρομερά παιδιά του φεστιβάλ, που τους βγάζει κάθε χρόνο η Λουκία του Λαδί! Αλλά, δυστυχώς, η Ρόδος δεν είναι γόνιμος τόπος για καλλιτεχνική δημιουργία. Φταίνε οι δήμαρχοι, που ξεκινάνε πάντα ότι είναι παροδικοί, ότι μπορεί να τυχαίνει κάποια στιγμή να δημοκρατούνε, αλλά μετά θα φύγουν, θα τύχει κάποιος άλλος, φταίει και ο τουρισμός που κι εδώ στην Κρήτη μας διαγομίζει, φταίει κι εγώ που την κοπάνησα σιωπηλά, αντί να δείρω πρώτα κανένα

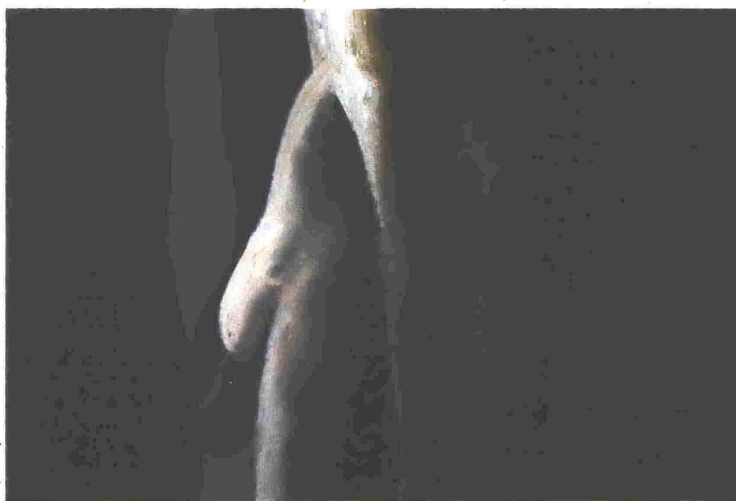
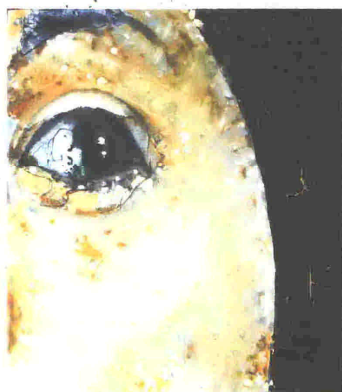
δήμαρχο από αυτούς που λέγαμε την ώρα του «Υπό-θ-χομαι». Τέλος πάντων. Είναι όμως χωρίς αμφιβολία από τους ωραιότερους τόπους στον κόσμο.

Στο μανιφέστο σου (www.spartalis.gr) δηλώνεις πως πιστεύεις στην Ουτοπία, ενώ στην ταινία σου μιλάς για επαναχαρτογράφηση των σχέσεων του Ανθρώπου-Καταγίδα με το περιβάλλον. Μήπως όμως η κατάσταση είναι πλέον μη αναστρέψιμη; Η «οικο-λογία», όπως την εννοούμε στον δυτικό κόσμο (τον άλλο κόσμο δεν τον ξέρουμε και ότι δεν ξέρουμε δεν υπάρχει, που λέει και ο Κινέζος), είναι μια πατάτα πρώτου μεγέθους. Πρόκειται στην πραγματικότητα για υστερική «άνθρωπο-λογία», με την έννοια ότι μας νοιάζει ο άνθρωπος και όχι ο οικος του. Αποτελεί δεκανίκι του καπιταλισμού, και δεν ντρέπομαι που τα ίδια λέει και το ΚΚΕ, εγώ δεν έχω συμφέροντα. Άς εξετάσουμε, για παράδειγμα, το κεφάλαιο ανακύκλωση. Σου λένε οι Γερμανοί και οι Αμερικάνοι «ανακύκλωσε» κι εσύ ανακυκλώνεις, έχεις το άλλοθι, λοιπόν, ότι το έκανες το καθήκον σου, εσύ είσαι οικολόγος, δεν είσαι παράσιτο και τώρα μπορείς να πάρεις και άλλο γερμανικό αμάξι, να φας και άλλο αμερικάνικο χάμπουργκερ, και άλλο, και άλλο, μέχρι να σκάσεις, να σουκάσεις! Πουθενά δεν προάγεται η δίαιτα της Γιαγιάς μου της Κρητικιάς: Όταν άκουσε κάποτε να μιλάει μια χοντρή

μάς ξαδέλφη για δίαιτες και κέντρα αδυνατίσματος με επιστημονικό εξοπλισμό και άρτια καταρτισμένο προσωπικό, η Γιαγιά τη συμβούλεψε με τη σοφία των χρόνων της: «Άμα δε φηράξεις την μπρούκα σου, δεν κάνεις πράμα», δηλαδή μετάφραση: «Σταμάτα να τρως σαν γουρούνα και άσε τις μαλακίες». Έχουμε διασπάσει τον πυρήνα του ατόμου, πήγαμε, λένε, στο φεγγάρι και δεν μπορούμε σε μια χωματερή να χωρίσουμε το πλαστικό μας από τα σκατά μας; Φυσικά και μπορούμε, αλλά η τεχνοεπιστήμη «παίζει των περδίκων», που λέει και πάλι η Γιαγιά μου η Βαγγελίτσα, δηλαδή μετάφραση: «Η επιστήμη δεν έχει κατεύθυνση, κτυπάει όπου βρει και όπου συμφέρει το κεφάλαιο». Και το κράτος μεταφέρει σε σένα την ευθύνη, όχι γιατί είσαι ο πρώτος ρυπογόνος παράγοντας, όχι γιατί πιστεύει ότι θα τα καταφέρει, αλλά για να σου δώσει το άλλοθι που κι εσύ ζητάς για να συνεχίσεις την κατανάλωση.

Τι προσδοκείς να μεταδώσεις στον θεατή της ταινίας σου, πού στοχεύεις; Στην αφύπνιση και στον ακτιβισμό; Ο κινηματογράφος μπορεί με άνεση και απaráμιλλη τσαχηνιά να εκπέσει από αυτό που αποκαλούμε «σινεμά του δημιοργού» και είναι, υποτίθεται, το ύψιστο, στην ευτέλεια της τηλεοπτικής διαφήμισης τραγανών τυρογαριδακιών ή χαμηλότοκων τραπεζικών δανείων. Το πρώτο

επιβάλλει ατομικότητες, το δεύτερο αλλοιώνει συλλογικές συνειδήσεις και μου είναι και τα δύο αδιάφορα με τον τρόπο που ένα πουλάκι αδιαφορεί για τα επιτεύγματα της αεροναυπηγικής. Προσπαθώ, βέβαια, κι εγώ να κάνω ατομικό και άρα υποκειμενικό κινηματογράφο αλλά χωρίς το υσαλιστερό περιτύλιγμα, χωρίς δηλαδή την έπαρση του φωστήρα, του υπερ-καλλιτέχνη. Αν περνούσε από το χέρι μου, δε θα έκανα ούτε μία ζωγραφιά, ούτε ένα καρέ ταινίας, αλλά δεν μπορώ, δεν το αντέχω να υπάρχω διαφορετικά. Έχω κι εγώ πληγωθεί, που ο πλανήτης μου δεν είναι το κέντρο του σύμπαντος, καταραμένη Κοπέρικε, που δεν κατάγομαι από μια θεία φώτιση αλλά απευθείας από τον θείο μου τον πίθηκο, καταραμένη Δαρβίνε, και που δε μου ανήκει ούτε καν ο ίδιος μου ο εαυτός, καταραμένη Φρόνιε! Και γλείφω τις πληγές μου με ζωγραφιές και ταινίες, καλώντας έτσι και τον θεατή του έργου μου να συμμεριστεί τον πόνο του μικρού, πολύ μικρού ανθρώπου μέσα στο γιγάντιο σύμπαν, που άλλοτε τον αγκαλιάζει τριφερά σαν μάλλινο κασκόλ του χειμώνα και άλλες φορές τον σφίγγει σαν στενή ζώνη στη μέση μιας χοντρής κυρίας που ψωνίζει αλλαντικά! Κάλεσμα για συμφιλίωση με την ασημαντότητα μας είναι, λοιπόν, οι ταινίες μου αλλά ταυτόχρονα και το αντίθετο: «Αφού είμαστε ασήμαντοι, ας κάνουμε, γαμώτο, σημαντικά πράγματα, ήρθε και πάλι η ώρα!»

Μπορούν οι ταινίες να αλλάξουν τον εαυτό μας και κατ' επέκταση τον κόσμο; Αν αλλάξει ο εαυτός μας και ο εαυτός του δίπλα και του παραδίπλα και τέλος πάντων όλοι οι «εαυτοί» κάποτε αλλάξουν, αυτό δε θα σημαίνει ότι θα αλλάξει και η ανθρωπινή κοινωνία, γιατί η κοινωνία είναι κάτι πολύ πιο σύνθετο από το άθροισμα των μελών της, περιέχει, μεταξύ άλλων, και το συλλογικό φαντασιακό που τη θεσπίζει και της δίνει ηνοή. Αυτός ο ηυρήνας της συλλογικής συνείδησης (που οι καπιταλιστές τον κρύβουν για να μην αλλοιωθεί, όπως φυλάμε ένα γουρούνι κομμένο σε φέτες που τις λέμε μπριζόλες στην κατάψυξη) πρέπει να αλλάξει, αν δε μας αρέσει -που δε μας αρέσει- και αν δεν μας εξυπηρετεί -που δε μας εξυπηρετεί-, και αυτό είναι που θέλω να πω. Μια δουλειά πάντα ομαδική και ποτέ ατομική, αν γίνει έτσι, μπορεί πράγματι να πετύχει. Άλλωστε, συμβαίνει, κάθε περίπου 1000 χρόνια η συνείδηση της ανθρωπότητας αλλάζει. Υπάρχει, λοιπόν, ελπίδα που μπορεί να την υπηρετήσει το σινεμά, αλλά δεν μπορεί να τη διαμορφώσει, το σινεμά στις μέρες μας δεν κινητοποιεί τις μάζες, δεν έχει τη δύναμη που έχουν άλλες τέχνες- ας αναφέρω δύο, για παράδειγμα, τα τραγούδια και η δημιουργία που τόσο ανθούν. Ο κινηματογράφος που μπορεί να είναι και ατομικός και υποκειμενικός δημιουργώντας «κόσμους» είναι άστοχα να χρησι-

μοποιείται για να περιγράψει συλλογικές αντικειμενικότητες δημιουργώντας «ιστορία». Ο θεατής πρέπει να αντιμετωπίζει τις ταινίες που του προσφέρουν «αντικειμενικότητες» και «γενικές λύσεις» σαν προϊόντα ύποπτα και τους συντελεστές τους σαν άτομα κι αυτά «ύποπτα», και θα σου αναφέρω εδώ ένα διασκεδαστικό αληθινό αστέιο: «Υπόπτος» σκηνοθέτης σε τηλεοπτική συνέντευξη λέει: «Εγώ μέσα σε αυτή την κοινωνία της οικονομικής καθήλικης κατάρρευσης εξακολουθώ να βλέπω την ελπίδα να ανθεί σε ολόκληρη την Ελλάδα, απ' άκρη σε άκρη, και θέλω να ονειρευόμαι -δεν μπορώ να κάνω αλλιώς- ένα καλύτερο κόσμο για τα παιδιά μου... Και τα λέει όλα αυτά δακρυβρέχτα έτσι! Και ακριβώς την επόμενη μέρα, όταν ανακινώνονται οι επικροπήσεις του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου για τις νέες ταινίες (8 Απριλίου 2009), στις λίστες των εγκκεκριμένων σκηνοθετών είναι ταυτόχρονα και τα δύο του παιδιά! Δηλαδή τον «ένα καλύτερο κόσμο για τα παιδιά μου» τον εννοούσε κυριολεκτικά ο άτιμος! Πλάκα δεν έχει».

Venceremos? Ναι, «Venceremos, γαμώτο την πουτάνα μου!»: αυτό είναι ολόκληρο το σύνθημά μου, αλλά το λογοκρίνω για τους ανήλικους. Πίστη στην ουτοπία και όχι στη δυστοπία και, αφού τίποτα δεν μπορεί να αλλάξει, ας αλλάξει τουλάχιστον προς το καλύτερο!